Број 19 У Новом Саду, у уторак 27. јануара 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

Рат.

Дипломатске везе између Русије и Јапана прекинуте су. И ако још нисмо добили вест о формалној објави рата, ипак се мора говорити о том рату као о свршеном чину. Већ од више дана отпочело је кретање руске и јапанске војске, те сваки час може доћи до судара

Ми не одобравамо тај рат. Овај се рат не бије за слободу, него за неке „велике економске интересе“ Русије и Јапана... Кад приватан човек налази своје економске интересе у томе, што ће да заузме нешто од другога, и да присили другога да му нешто уступи, то се крсти врло ружном речи. Код држава је то друкчије. Код њих се то крсти „политика интереса“, „империјалистичка политика“ и слично. Но доћи ће ваљда дан, када ће државе на другим, праведнијим и душевнијим основима да оснивају своју будућност. „Политика интереса“ њих ће увек руководити, мора их руководити, али ће бити границе. Тежиће, да те интересе постигну, а да не дирају у туђе.

Крвави мегдан Русије у источној Азији није дошао изненада. Он се могао предвидети још одмах после берлинског конгреса. Тада је у руској политици наступио обрт.. Русија је почела да окреће главу све то јаче од Балкана. Њена вековна политика, која је имала у програму и ослобођење балканских народа, би после берлинског конгреса оглашена као политика срца, политика нереална, од које Русија не види и неће видети никакве благодарности. Политика „цара ослободиоца“ поче да бива исмевана и подиже главу политика „голих интереса“.

И наста спремање Русије према источној Азији. Градња железвица, нарочито трансибирске, заузимање пристаништа у Кини, па онда Манџурије. Све то стаје Русију скоро две десетине године времена и милијарде круна. Сад долази и до крвавог судара. Тај се судар морао очекивати и ако нико не могаше рећи: кад, како, с ким?

Изгледаше, да ће Русија доћи у сукоб понајпре с Кином. Но кинеско-јапански рат, па онда поход Европе у Кину, „да свете Кетелера“, ослабише Кину. И сад се истаче Јапан.

Не устаје Јапан да брани Кину. Он устаје тамо да брани нешто, што није његово, нешто што он хоће да узме, па да не узме други. Он хоће „уплива“ у Кореји и Манџурији, те веда тај „уплив“ Русији.

Но Јапан није сам. Онај други трећи и четврти, а можда и пети, гурају га напред. Ту је у првом реду Енглеска, па онда Америка. Енглеска као „добар политичар“, није казала ни за један педаљ земље, па био тај ма у којој части света, да је се не тиче. Она свуда има својих „животних економских интереса“. А Америка, где су прошла стара добра времена, налази такође своје економске интересе у источној Азији. Њој требају јаке и велике пијаце.

Америка, а с њом и Енглеска, измајсторисале су недавно, те се је европска експедиција вратила из Кине празних руку. Немачка је тражила онда нешто друго, до ли да освети свог убијеног посланика Кетелера, али је морала убрисати правна уста. А с њом и други, који тамо нису имали никаквог нарочитог интереса, али су хтели да добију што год, јер је и то — интерес.

Из држања Русије и руских листова може се закључити, да је Русија спремнија за рат но што се мисли. И да ће она доста брзо свршити с Јапаном. Но хоће ли Енглеска оставити на миру Русију, да сврши сама с Јапаном, као што је Русија оставила Енглеску да сврши с Транзвалом?! У своје време било је речи, да Русија неће да чини Енглеској неприлике у јужној Африци, да не би чинила Енглеска њој неприлике у Источној Азији.

Није сигурно, да ће руско јапански рат остати до краја само руско јапански. Али није сигурно ни то, да ће се друге силе умешати оружаном руком. Друго је, од чега мора највише стрепити Русија. Не од рата, но од оног, што ће бити после рата. Јер су сви изгледи, да ће после рата тражити Енглеска, Америка и други опет какав бечки, берлински, лондонски конгрес, где ће „незаинтересоване силе“ почети да деле Кину и Кореју, те ће „заокруживати“ и цепкати, да ће баш тим незаинтересованим судијама допасти највећи део.

Но да не улазимо сувише у оно, што би могло бити. Свакојако много, врло много зависи и од руске снаге коју буде у стању да покаже. Ако њено бродовље и њене трупе буду у стању да неодољивом снагом скрше Јапан за саразмерно врло кратко време, онда се много мења у њену корист.

Хоће ли она још сва бити у пушчаном диму, кад на пролеће почне кувати и врити на Балкану?! Од тога много, врло много зависи и развитак балканских догађаја.

Нови Сад, 26. јануара.

„Они — неће“. „Браник“ од кад постоји, пречи сваки покрет, сваки рад у нашем народу. Зна се како се држао при оснивању земљорадничких задруга. Годинама им није хтео ни име да спомене, још мање да рече коју реч у корист њихову. Зна се, како је био противан покрету, који је тражио сазив српског народно-црквеног сабора и т. д.

Сад сматра „Браник“ за свету дужност, да дигне свој крештави глас и против друштва српских књижевника и новинара. Тому је „велика илузија а мало спада и у радикално опсенарство.“ Иначе и ако је илузија и опсенарство ипак вели: „Нека је бериђетно, али ми у то друштво не идемо.“

Доћићете, за цело ће те доћи, господо, пре или после. Били сте ви испрва и против митрополијског збора и против народносног конгреса, па кад је дошла ствар да се деле председништва, дошли сте. А ко ће да буде и ко може и ко сме да буде председник овоме друштву, него неко од вас. Ако не одмах, а оно бар мало доцније. Познајемо се.

Што се тиче гадних и прљавих сумњичења, на то велимо само ово: И „Братство“ и карловачка кредитна банка положили су своје рачуне. Крунашки фонд је купљен и трошен на цели радикалне странке, о чему ви и не можете тражити рачуна.

ПОДЛИСТАК.

АУСТРАЛИЈА.

О овој чудној земљи и њезину живљу мало се зна и мало говори код нас. То је пети део света, најдоцније пронађен. Открили су је холандски морнари на своме путовању и прво јој је име и било Нова Холандија, али због свога јужног положаја названа је Аустралијом. Њезине обале са три стране запљускује Индијски Океан а са источне јој је стране Тихи Океан (Пацифик), који је раставља од Јужне Америке. Она је острво, али тако велико — скоро 9 милијона квадратних километара — да се рачуна као континент. Уз њу се рачунају острова: Нова Селандија и Тасманија, и сијасет сићушних, коралских острова — Аустралски Архипелаг.

Она припада највећој поморској сили, Енглеској. Подељена је у седам провинција, међу којима је главна Викторија, а њезино главно место је уједно и главно место целог аустралског континента — Милбурн. Ту влада у име краља од Велике Британије његов краљевски намесник, цела покрајина има своје народно преставништво: доњи и горњи парламенат, али с том разликом од европских, јер при изборима — имају и жене активно право.

Становништво је — у главном двоструко: урођеници — Папуе и досељеници, бели људи. Свега их има до $4\frac{1}{2}$ милијона душа, и, наравно — урођеници (Папуе) немају никаквих права! Они се о њих ни не отимају.

Ти урођеници су људождери (антропофаги) стоје од свега рода људског на најнижем ступњу културног развића. Куће су им најпримитивније, немају ни одела, алате — додуше, — познају. Мало се служе гвожђем, али имају алата од кости и камена.

Хлеб им је од пиринџе, не једу пресан него уму (на свој начин) да га самељу, пеку га у врућем пепелу или на овај начин: усијају камење, ископају рупу, мету камење у њу, а међу камење тесто. И на тај начин пеку хлеб од кога живе. И ако је земља пуна соли па и језера не служе се сољу. Чак им ни не прија осољено јело, али зато врло радо троше шећер и друге посластице, а нарочито једу мед од дивљих пчела и неку врсту меда (мане) која избија по лишћу понеких дрва.

Месо најрадије једу пресно, живе понајвише од лова. Прелазе оне реке (које немају бог зна колико воде) највише пливајући. Чамаца немају, а кад хоће да се возе водом узјаше на балван или седну у јаку огуљену кору. Врло су добри гњурци и много их употребљују при риболову, а нарочито у лову на бисерне шкољке.

То је људски сој, прилично стасит (има их много и кржљавих), кожа им је црне боје али их има и црвене (као американских индијанаца), коса им је куждрава, али се много разликује од црначке — није вуната, чело им је косо, нос низак, спљоштен и широк, вилица доња испала, зуби им се виде, усне дебеле, затиљак завађен. Врло је мали кут, који би се измерио, кад би се замислила црта повучена са чела до места, где се зуби додирују и одатле до увета, а то је познато мерило интелигенције и код животиња, па и код разних народа.

Па и тај народ, и ако је на ниском степену душевног развића, ипак осећа — љубав! И они имату појма (наравно на свој начин) о лепоти па и естетици, и кад таки један Папуа рекне својој драгани, да би је појео од милине — она му верује!

Кад се момче, онда се тетовирају, т. ј. избоцкају, и ишарају своју кожу, нарочито по мишицама, грудима, плећима, бутинама и листовима а и по лицу. Кроз нос (односно кроз преграду између ноздрва) провуку заоштрену кост, браду (с образа) почупају. Кад је Папуа све то урадио, набавио оружје што му треба да иде у лов, саплео мреже да хвата птице и звериње — онда се жени.

Он леп, ишаран сав и свака му шара израђена другом бојом. Обучен као неком сукњом од коже убијене животиње, у носу му на-

Тим је фондом руковао ваш Јовић, кога сте ви онолико помагали, а ми га избацили из „Заставе“ и нападали га.

Што је год од стране „Заставе“ скупљено и улагано за фонд књижевника и новинара, и пре 18 година, то је недирнуто и никад није било дирнуто. Једну смо књижицу ми од своје воље дали на чување „Матици“, а оне књижице које су у администрацији „Заставе“ (има их из 1888. године) нетакнуте су и нису никад биле диране, што ће се утврдити на скупу новинарском. Ако и нисмо богати људи, још нам не можете ни у ком погледу доћи близу. Нека др. Полит погледа своје ствари код народно-црквених фондова, боље би било. Има их доста, о којима би се могло врло много говорити.

Нови Сад, 26. јануара

Конфискација. Слободоумље министра председника Тисе све се више испољава. После његове наредбе о забрањивању зборова, дошла је на ред — конфискација. У последњем 6. броју „Народне Речи“ конфискована је једна белешка из „Модоша“ те се то место бели у листу. Ми за цело не симпатишемо ни мало с тим листом, кога уређују потпуно неспособни људи и који брука, баш оно начело, које бајаги заступа а то је социјализам. Но овде није о том реч. Слободу штампе морамо бранити, ма је према коме злоупотребили, и ускрснуће конфискације морамо осудити најенергичније“. — Ово је кажи пут, шта ће све наступити за време избора за државни сабор под ером министра председника Тисе.

Калуђерска скупштина.

У питомој фрушкој гори, у лепом манастиру Крушедолу, задужбини мајке Ангелине, састали се прошле недеље на договор калуђери карловачке митрополије. Времена су озбиљна и мутна; народ је наш оголео и осиромашио, па су се ваљда „свети оци“ искупили да се и они посаветују: како ће свом народу, пастви својој, да притекну у помоћ и зауставе даље материјално пропадање.

Тако ће помислити сваки честит Србин, који је дознао за овај састанак — и камо наше лепе среће, да је то и била циљ њиховог договора — народ би их за то благосиљао. Али на жалост није тако, већ ево у чему је ствар.

У манастиру Крушедолу искупили се бадавације (част изузетцима!), које у не раду краду божије дане, искупили се ладолежи, који са њиховом спремом у раденом друштву не би могли заузети ни место обичних општинских писара, искупиве талог Српства, да се договори о томе, како и на који начин да спречи народну контролу над народним иметком и како и на који начин да предигну и оно мало чиста прихода, који се ни у њиховим фалзификованим квитама није могао сакрити. А да идемо по реду.

На дан Јефтимија великог (20. јануара) о. г. дошли су у манастир Крушедол сви манастирски настојатељи из карловачке митрополије. Потрудише се они из Баната и они од Загреба. Сложна браћа дођоше да се договоре о „добру“ свога народа. Са благословом жалосног патријарха Бранковића водили су главну реч архимандрита: Видицки, Бранковић и Јанковић. Ови су управо били духовна чада „калуђерске ириденте“. Они су предлагали, да се надзорнику народно црквених добара не дозволи пребројавање манастирске касе; они су предлагали, да се од чистог прихода у фондове ништа не унесе; они су предлагали, да се фондовски приходи ма на што потроше, само да се у фондове не унесу; они су претили са Георгијем и на тај начин тероризирали млађе калуђерство, које поклече и закључи, да све онако буде, како су они предлагали.

Е па лепо калуђерска господо! Ви закључисте, да главном надзорнику народно-црквених добара не дате кључеве од манастирске касе; ви закључисте, да народним фондовима од манастирских прихода ништа не дате; ви закључисте, да и онај сувишак, који би ваше дотеране књиге показале, не унесете у народне фондове, већ да и тај потрошите.

Добро господо! Ми прихваћамо бачену рукавицу и за сада нећемо да расправљамо о томе, да ли услед оваког поступка има калуђерски сталеж и даље оправданог разлога на опстанак, већ ћемо само да вам ставимо до знања, да ће саборски одбор, не буде ли тој вашој грабежи могао стати на пут автономно-административним путем, морати ту вашу грабеж дати сузбити путем државног одветништва, јер још није дошло до тога, да се туђа својина безкажњено грабити може. Знајте ово и радите како вас упућује ваша савест, ако је још и труни имате.

У Митровици, на Глигорија богослова 1904.

е.

»Кукавички« саборски одбор.

Лањске године, а у бр. 158. писао је „Браник“ о саборском одбору овако: „Према песници, коју је добио радикалски саборски одбор у образ, од стране грофа Тисе, у ствари Текелијиног фонда — та јуначина, све мислио на једно смислио“..

А у броју 160. „Браника“ а под насловом: „Ала су баш куражни“! вели опет ово: ... Радикалски саборски одбор хоће да је и дипломата, па да сакрије свој кукавичлук... Он нема куражи, да каже просто: да неће да изврши министарско решење. Он се заклања за саборско устројство, па и за српски народно црквени сабор. Чини се луд, као да не зна, како би ту ствар решио сабор!... тако „Браник“.

Досада смо увек сви тврдили, — без разлике странака — да свако мора поштовати законе. И доказивалисмо да је и силан народ, па и свака власт, дужна поштовати и покорити се закону. А тврдили смо и то, да је слабима закон **једина** заштита и одбрана.

И сада се од једном замера саборском одбору баш то, што се заклањао и позивао на закон и сабор. Па теорији „Браника“, он је кукавички поступио. Требао је просто рећи министру и краљу: Какав сабор? Какав закон? Ја просто нећу да извршим, па пунктум! То би по његовом било и јуначки и мудро.

Ја би се заиста и задивео тој мудрости Политовој, — да ми није у свежој памети, наш заједнички поступак у сабору од године 1897. Све три уједињене, тако зване народне странке, одговориле су краљевском комесару сасвим друкчије, него што нам се данас светује и пребацује. Тада је захтевао краљевски комесар: да се сабор пре свега и запостављајући сваки други рад упусти у донашање једноставног статута.

Од толиких присутних либерала — па и дра Полита — нико се не нађе, ко би световао, да краљу тако одговоримо јуначки, мудро и просто: „Ми нећемо“! него се стадосмо сви заједнички „измотавати“ и заклањати за закон“ и рекосмо сви заједнички: „Ми не можемо, јер се то противи нашем закону, нашем саборском устројству“!

И за дивно чудо, сав свет тада рече да је то и мудро и законито. Тада је то било и мудро и законито и дру Политу. Данас му је — кукавички и измотавање! Ако ово није нечувена поквареност, онда — онда г. Политу ја се за вас — бојим.

Поступак „Браников“ потсећа нас на револуције у Француској и неке загонетне појаве у њој.

После сваке сокачке битке највише лешина било је у плавој блузи јер то су биле лешине фабричких радника, револуционара. Но налазиле су и понеке лешине, које су испод плаве блузе и чакшира имале и беле. Носиоци тих доњих белих блуза, највише су лармали и грајили, па по неки дакако и погинуо, а у грудма

кит, око врата ђердан од зуба побијених животиња и, иде кад са сватовима, кад без њих по девојку.

И она је окићена. Одевена у неку сукњу од рогоза, у коси јој (и оне тамо знају за »фаличне« курјуке!), уплетена сита и рогоз, око врата јој корали.

Деца су им способна за културу, нарочито науче добро стране језике, али то су само покушаји.

Тешко се припитоме, јер и у другом и трећем колену им избија дивљачка природа!... Култура им шкоди, тамани их, а нарочито енглеска ракија. Они беже од вароши, а ко им дође од Европљана у госте, они га тако свесрдно дочекају — да му не само рукав опкину, него га поједу од милине (а једу и своје мртваце).

Ватру не пале жижицом нити крешу кременом — они је производе трењем дрвета о дрво. Дуго то времена, труда и муке стане док се на тај начин створи — и онда Папуа носи собом угорак, да га употреби, кад му затреба!

По религији су својој фетишисте. Т. ј. немају појма о једном о апстрактном божанству као ми, немају више богова, не обожавају животиње, ни сунце ни месец па ни звезде (и ако је добро познају и имају чак и неку врсту астрономије!) — они обожавају фетиш, т, ј. какав пањ, камен, рушевину итд.

Има их, који пасу стада — али се већином хране ловом. И њега, Папуа, тражи увек, човеку највернија животиња — пас, полудивљи динго (нека врста белог курјака — шакала).

Као што су чудни људи тамо, чудне су им и животиње: Тамо има длакавих (у место пернатих) птица (киви). Имају сисавца са пачијим кљупом, који иначе изгледају као пси, имају птичије органе, носе и легу се из јаја (ornitorhincus paradoxus); имају животиња, које мати носи, кад их је већ окотила, у некој торби па свом телу. У њу их мење да их надоји, да их чува од зиме и непогоде а и ако хоће да и с њима бежи од непријатеља. Та торба се зове марзуниум, а те животиње — марзупиалма. И лабудови им нису бели као у нас, него су црни!

Као што је живаљ и животиње друкчије, тако им је друга и клима, па је она управо и узрок многом чему, што је тамо друкчије него у нас.

Споменули смо, да је Аустрилија средо краља између Америке и Стражње Индије, те им је и подне између американског и нашег. Аустралија има нешто и тропског предела, где, су у главном два доба годишња: кишовито и мокро (зима) и суво, жарко (лето). Иначе је главно умерени пас, као и у нас, само је тамо јужни; она је испод екватора, и њена годишња доба су сасвим (према нашим) обрнута: Они су славили Божић у летњим хаљинама, ишли у шуме у јагоде и слушали птичији цвркут. А кад се ми Европљани станемо парити и знојити — они тамо ће се сањкати и тоцијати!

Болештина има као и у Јужној Америци, особито жуте грознице, и то јој не да, да се насели. Све досељенике десетује и тамани; тек треће и четврто колено очврсне за ону климу и да одолева и сноси тешкоће оне климе и земље, али се одроди: почиње да добије и другу боју и измеће се у другу расу.

Из почетка је Енглеска (као и у Америку), насељавала депортацијом (т. ј. своје кривце је силом односила тамо); сада то више не ради. Сеоба је у Аустралију слободна, али она нема ништа што би за њу привлачило. Богата је, испира се у њој злато, риболов је велики, лови се бисер и корали и силне друге ствари али: Нездрав је предео и многи насељеник плати главом тек што је на њу крочио!

Највећи досада грумен злата нађен је тамо. Сточарство је развијено. Тамо се прерађује млеко) и сир), коље се марва, прерађује месо и вози у Енглеску, нарочито је чувена са својих свилоруних оваца: Највећи део вуне што се опреде, отка и иначе преради у најјачој светској фабричкој вароши — Манчестру (у Енглеској), долази оданде.

Али, Енглеска поступа са Аустралцима као маћија, а не као мати. По правилу старих Римљана и Атињана, она гледи да превуче сваки

Одговорни уредник Милетић

њиховим нађене су карте тајне полиције, кора детективског.

Таке „борце“ звало је револуционарно радништво „изазивачима“ — „Agent provocateur“-има. Ти су се највише истицали; ти били и највећи букачи.

Ваш поступак господо либерали, јако, — здраво јако личи, поступку тих — „изазивача“. Те мисли не могосмо се отрести и ми је исписасмо.

Боже, боже мој, да ли се ми можда ипак варамо? **Маријус.**

Руско-јапански рат.

Најновија вест из Петрограда гласи, да су из Русије опозвани јапански заступници, а из Јапана руски. Ово другим речима значи толико, да су између ове две државе прекинути сви дипломатски односи и да ће се њихов спор решити ратом. — Одговор руске владе отправљен је из Петрограда у среду и стигао је у Токио најдуже у суботу, а какав му је садржај и како је примљен у Јапану, најбоље сведочи оно, што је после тога наступило, а то је — опозивање заступника. — Како из Токија јављају, у Јапану је наступило право ратно стање. Брзојави се тамо примају само на јапанском, француском и енглеском језику, али држава не узима на себе одговорност, да ће и таки брзојави бити уручени. Шифроване депеше су забрањене. — Из Сеула јављају, да је кореански владалац затражио руску војну помоћ, јер су три хиљаде Јапанаца, за које се држало да су трговци одједном дограбили оружје и хоће силом да приморају сеулску војничку стражу, да се њима придружи. — Из Владивостока јављају, да су се оданде иселили већ сви јапански грађани, продали све своје будзашто — и ако им је руска власт зајемчавала, да им се неће ништа десити. Варош је остала без бербера, праља, слугу и слушкиња. То се све десило по тајном налогу јапанске владе. — Из Сеула јављају, да су страни заступници основали заједничку војну стражу. — Из Хон-Конга (у Кини) јављају како је руски посланик известио по налогу своје владе кинеску владу, да ће Русија у случају рата бити приморана, да поседне Тијен-Чин и Пекинг. Из Нијучванга јављају, да се дуж реке Лима искупила јака рускавојска, која гроничавом журбом диже бараке. Мирис барута осећа се свугде и сваког се часа очекује да загрме топови. Први судар као да ће бити у Кореји.

Загреб, 25. јан. 1904.

Овде је опште мишљење, да је парница против Поточњака и Кораћа имала ту задаћу, да се пусти и у суду расправља ствар бившег бана, Куен Хедерварија и да што дубље уђу у народ ове ствари, које је Поточњак у забрањеним и оптуженим списима изнео. Мисли се да је целу ту ствар удесио сам бан Пејачевић, како би се опростио за увек Куена и расчистио са остацима Куенове гарде, јер се нада, да ће ускоро доћи нови избори. То се доводи у свезу с оним банкетом у част Куену, где се чика Стева и остали онако прославише опраштајући се с њим и жалећи за њим. С тим у свезу доводи се и пронесени глас о оставци председника сабора, Васе Ђурђевића.

Политички преглед.

Угарска делегација Чланови угарске делегације надали су се, да ће заједнички војни министар Питрајх тек данас, у понедељак, изнети свој војни програм Међутим он га је раније штампао и већ у суботу дао разделити међу чланове угарске делегације Тај његов програм није ништа друго већ на мађарски веран превод његовог војног програма, који је изнео у аустријској делегацији. Угарска је опозиција врло огорчена због тога и сав је изглед, да ће у угарској делегацији чланови због тога повести борбу.

Србија. Ситуација је озбиљна, јер је Грујићево министарство предало оставку и остало само да привремено води послове. Краљ је позивао Пашића и Љубу Живковића на договор. Пашић, веле да је саветовао краљу, да одмах, чим се прими буџет, распусти ову скупштину и да влада распише нове изборе. То да спроведе мисли да би најзгоднији био ђенерал Грујић. — Љуба Живковић, кажу да је рекао, да више никако неће да улази у министарство. — Конференција радикалне странке је одржана и клуб је одредио је дан ужи одбор, по два посланика од округа, који ће проучити ствар, и донети позитиван предлог, како и на који начин да се састави министарство и да се изађе из ове кризе. Највише их је посланика хтело, да Стојан Протић преузме председништво министарства.

Вести из места и са стране.

Једва једаред.

Позната је ствар, да човек најрадије плаћа „порез“ онамо, куда немора, или као што је рекао талијански краљ, Виктор Емануило III., на своју глупост, т. ј. лутрију, пића, карте дуван и — моду. Ту се може говорити, молити, забрањивати, па чак и прописивати (као н. пр. код војске), ипак — што се тиче моде — више вреди, за поједине укус једног кројача или кројачице, него сви хигијенски разлози и одредбе војничког прописа. Особито се лепи пол одликује тим што бира најнепрактичније хаљине, нарочито шлеп. У Прагу су у варошком преставништву донели закључак, којим забрањују ношење шлепа по улицама и шеталиштима. — Петар Велики је у Русији имао нарочиту полицију, која је стојала на варошким капијама с макавама у руци, па кад се појавио који Рус у дугом кафтану, морао је да клекне на земљу, и цео онај део кафтана, што је покривао земљу — био је одсечен! Да се неће тако што увести и у Прагу!

Имање „Негој“.

Овај иметак, завештај Србији од пок. Велимира Теодоровића продат је и добивени новац примиће државни савет по жељи тестаторовој. Међутим се пронела вест, да је државни савет уложио протест против те продаје, што, међутим није истина. Имање је остављено краљевини Србији, а у Румунији не може страна држава имати иметка. Сличан је случај био пре неколико година у Румунији, кад је један Грк оставио велики иметак својој отаџбини а један део грчком престолонаследнику. Онда је то дуго расправљано и коначно решено, да се у таком случају мора продати непокретност а наследнику уручити новац. Тако се догодило и овом случају.

Неистина

Пишу нам из Бешенова: Стављам вам у препису записник из кога ћете видети опроврнуту неистину. Тај записник гласи: Записник ванредне седнице црквене скупштине држане у Бешенову 18. јануара 1904. год. Присутни: Председник: Јован Беловић, парох: Гедеон Вурдеља. Одборници: Младен Пантић, Милорад Трнић, Алекса Гавриловић, Коста Јанковић, Сава Племић, Обрад Обрадовић и Теја Ћирин. Скупштинари: Петар Пакловић, Никола Шиманувачки, Милош Живанчевић, Светозар Маринковић, Живан Трнић, Сава Ћирић, Манојло Оташевић, Јаша Шимуновачки, Љубомир Николић, Васа Јанковић. Предмети: 1. Изјава за г. пароха Гедеона Вурдељу; 2. Етенгуалија. Бр. 1. Председник отвара седницу. Говори скупштини да ју је сазвао ради тога, што су неки бесавесни људи у 4. бр. „Народне Речи“ о. г., социјалистичког листа, што у Пешти излази, напали на поштено име г. пароха и част му повредили, тим што су поред других неистина, простим злочином крађе обедили га; моли да скупштина ову неистину опровргне и своју одлуку донесе. Једногласно изриче се одлука, да је све оно, што је у поменутом листу о господину пароху, Гени Вурдељи, изашло, проста измишљотина и пука лаж. Закључујемо и потписујемо. Председник: Ј. Беловић с. р., за перовођу: М. Трнић, одборник с. р. Одборници: М. Пантић, К. Јанковић, С. Племић, Т. Ћирин, А. Гавриловић, О. Обрадовић с. р. Скупштинари: Л. Маринковић, М. Огашевић, М. Шимуновачки, С. Ћирић, М. Живанчевић, П. Пакловић, Жива Трнић, Ј. Шимуновачки, В. Јанковић, Љ. Никшић с. р. Да се са својим оригиналом потпуно слаже — тврдимо црк. опћ. печатом и својим потписима. Председник: Јован Беловић. Перовођа: Вурдеља парох.

„Карацић“

књижевна дружина ђака срп. учитељске школе у Пакрацу изабрала је на главном скупу од 22. јануара (4. фебруара) о. г. овај управни одбор: предсједник: Ђорђе Кончар, пр. III. г; потпредсједник: Саво Наранчић, пр. II. г.; тајник Александар Мацарац, пр. II. г., благајник: Влада Игњатовић, пр. III. г.; I. књижничар: Блажо Поповић, и II. књижничар: Атанасије Маричић, приправници I. године. Одборници: Саво Чуповић, пр, III. г, Марко Берић, припр. II. г. и Никола Вујић пр. I. године.

Забава с игранком.

Панчевачка срп. занатлијска добротворна и просветна задруга, приређује у четвртак 29. јануара (11. фебруара) 1904. у дворани код „Трубача“ своју прву овогодишњу редовну забаву с игранком у корист своме фонду. Распоред: 1. Говори друштвени тајник г. Мита Палић. 2. Девојачка клетва. Слика из народног живота у 4 чина с певањем, написао Љубинко, музика од Д. Јенка,

Матица Српска

Управни Одбор Матице Српске држао је 10. (23.) јануара о. г. своју редовну седницу под председништвом А. Хаџића, председника друштвеног. Успомени преминулих чланова Матичиних, Мити Сомборском, мернику из Ст. Бечеја, Лазару Петровићу, бившем бележнику из Товаришева, Паји пл. Јеремићу, управитељу штедионице у В. Кикинди, и почасном члану Феликсу Каницу, учињене су обичне почасти. — Изабран је пододбор од шест чланова за издавање зајмова. — Кр. уг. министарство просвете и црквених послова тражи преиначено основно писмо за задужбину Софије Пасковићке. Учињено је по захтевању. — Кр. уг. министарство унутрашњих послова тражи, да му се пошљу сви рачуни о фонду Марије Трандафилке. Тражени рачуни послати су одмах министарству. — По захтевању послат је управи јавних заклада тестаменат Новака Голупског. — Министарство шаље разрешницу за рачун фонда Гавре Романовића за годину 1902. — Примедбе министарског рачунарства на рачун фонда Симе Ђорђевића за г. 1902. издате су на разјашњење благајници. — Министарство шаље разрешницу за рачун фонда Гедеона Дунђерског за г. 1902. — По жељи Ђорђа Радака из В. Кикинде враћен му је стари тестаменат а примљен је на оставину нови. — Узет је на знање извештај фишкала друштвеног дра Илије Вучетића, да је Ева Цветић-Јеремића из Мартоноша оставила Матици легат од 400 кр. — Приређивачки одбор за прославу 70-годишњице Змајеве у Вршцу пита, да ли ће Матица примити на сачување 523 кр. 76 ф. као „фонд Змаја Јована Јовановића“ за потпору изнемоглих српских књижевника и новинара. Матица ће радо примити тај новац као основу за фонд, којим ће Матица руковати. — Допис српске црквене општине у Суботици о начину издавања награде из фонда Јована Остојића и жене му Терезије издат је књижевном одбору за даљи поступак. — Узет је на знање извештај фишкалов, да је за фонд Новака Голупског повољно одређена на рочишту граница земље Голупскове у Сентомашу. — Узет је за сад на повољно знање извештај фишкалов, да је суд у Панчеву донео повољну пресуду у парници Григоријева због оставине Васе Ђурђева из Долова. — Упућен је фишкал друштвени, да поднесе рекурс курији против пресуде краљевске табле у Темишвару у парници Константиновићке. Узет је на знање изве-

---

новчић и капитал кући, као што јој кулучи Источна (Предња и Задња) Индија, острва, велики део Северне Америке итд. тако исто мора да јој кулучи и — Аустралија. Она не сме сама да тргује, него мора Енглеска све посредовати; главна зарада иде Енглезима, што Аустралцима (и ако су Енглези по пореклу) није право, исто тако, као што није било право ни некадањим становницима данашњих Северо-Американских Здружених Држава. И они се одметнуше од Енглеза, отворише своју државу и сад се тако развија, да се скоро може догледати време када ће се испунити теорија председника Монроје: Америка — Американцима!

Али, Американци не мирују. Ратничка слава неда им мира: Освојише Кубу и Филипине — сад помало гледе већ једним оком и на — Аустралију. Озбиљна је идеја у Аустралији да се одметну од Енглеске и споје са Северном Америком, али се још помало прибојавају. Боје се да неби запали из зла у — горе!

Ни они — као ни Американци не трпе Кинезе, јер им Аустралци не могу да сдолу у раду и јефтиноћи. Своје интересе чувају и бране, и сва је прилика, да ће се од Енглесске оцепити и створити, као што им се из Америке препоручује, савез аустралских држава.

Б.

штај председникова, да су министарству на одобрење поднесени према одлукама главне скупштине преиначени прорачуни за г. 1904. — Донесена је одлука у погледу начина о исплати књижевним одбором одређених награда. — Упућен је фискал друштвени, да зготови нацрт за основно писмо за задужбину Рахиле Манојловићке рођ. Белеслијнове из Суботице, пошто се главница удвостручила. — Узет је за сад на знање извештај фискалов о начину издавања зајмова. — Нису се могле уважити молбе неких закупника Трандафилкиних земаља ради причека за исплату закупнине. — Поднеће се представка земаљској влади у Сарајеву, да нареди, да власти не праве сметње распродавању матичиних књига и матичиних календара по Босни и Херцеговини. — Уступљено је књижевном одбору, да у начелу реши, да ли се могу календари матичини одељено од књига за народ продавати. — „Српска Зора“ у Дубровнику, српска школа у Баповцима, друштво „Словенија“ у Бечу захваљује на поклоњеним књигама матичиним. — Понуда Ђорђа П. Панаотовића из Митровице ради откупа неких рукописа издата је на мнење библиотекару дру Јовану Радонићу. — Издано је нешто зајмова. — Осим тога решено је до педесет различитих предмета правне, економске и административне природе.

Хајка због српског народног позоришта.

Од кад је у новосадском варошком преставништву решено, да се српском народном позоришту даде припомоћ, кад год овде игра, 2000 круна, са извесне стране покренута је читава хајка против тога. Будимпештански листови доносе дугачке чланке под насловом: пораз мађараштине у Новом Саду. Ту се износи, како српско народно позориште стоји на милионе, јер је оно исто што и Матица. Вели се, како су то Срби само из пркоса тражили, да докажу, како је њихова српска идеја равноправна са мађарском. Даље се износи, како је представник Фрања Ловрековић узвикнуо: Апцуг мађарска реч! Исписана су имена свију оних преставника Несрба, који су гласали, да се српском народном позоришту даде потпора и жигосани су као отпадници или управо издајници мађарске идеје. Једном речи има тамо свакојаких гадних измишљотина и подвала. Ми ово истичемо за сад, да се види само, каквих суграђана има све у нашој вароши, како мисле о нама Србима и споразуму с нами, и како раде сад и некоји од њих који су још пре кратког времена тражили преко др. Вучетића споразум са Србима. Пратићемо целу ову ствар, јер ће она по нас Србе бити врло поучна и пружиће нам обилно прилике, да упознамо много што шта Но ма колико градили од ове ствари велику политичку ствар, ма се служили и даље свим подвалама, истина ће угушити лаж, а свест људи у грађанској савезничкој партији моћи ће на то достојно да одговори и лаж да сузбије. Догод се буду држали својег утаначеног програма, смутљивци неће успети својом гадном работом.

„Обесмртио се“.

„Браник“ доноси у својем 19. броју вест под горњим насловом. У њој износи како се „споредни“ уредник „Заставе“ г. Коста Брадваровић, обесмртио за сва времена једном пирамидалном бламажом. Та је пак бламажа, што је у последњој седници новосадског варошког преставништва предлагао да се у Новом Саду уведе — државна полиција. Даље се износи како су „баш радикални варошки преставници“ највише уђуткивали Брадваровића и како је овај посрамљен и уђуткан од своје рођене партаје, сео снужден и посрамљен. Даље се вели како ћут ни зуба није помолио, да учествује у оним сложним усклицима Срба преставника без разлике странака: „Апцуг!“ „Срам Вас било“, што су падали на главу Кошутовцу Немешу, кад је хтео да говори, да се наше народно позориште противи „мађарској култури“. И наставља: „Да, ми се не чудимо томе. Брадваровић несме викнути на онога, с којим је његов ујак, данашњи радикалски „вожд“, онако бестидно ковао заверу, како да се обори српски народносни кандидат у Новом Саду.“

То је ето језгро те „Браникове“ нотице, које је још све посуто укусним сосом познате фине „Браникове“ кујне. На све то приметићемо у најкраћем ово: Варошка капетанија тражила је од престаништва да се појача полиција са још 16 момака, уз које иду и један, два чиновника. А то би по варош био осетан терет. На конференцији грађанске партаје било је о томе речи. Брадваровић је изнео како има више вароши, па и врло много општина (и српских) где жандармерија чува поље. Тај начин чувања да је много сигурнији и јефтинији. Увиђа умесност и потребу захтева капетаније, но како би то ступило у живот тек почетком 1905 године, прима у начелу предлог. Но истиче уједно како би добро било, да се распита по коју би цену дала држава жандаре, да чувају и наше варошко поље, као што је то на многим местима. Покаже ли се то боље, сигурније и јефтиније, дало би се о томе разговарати. Тад би могли повући у варош она наша осам полицајца, што чувају поље. Виноградарско друштво плаћа за себе 2400 фор. своје чуваре, а и оно би радо дало скоро целу своту за сигурније чување. На тај начин број наше полиције у вароши био би повећан са оних 8 полицаја варошких са поља, а ако је и то мало, могло би се још 4—6 момака варошких полицаја узети. На тај начин можда би се могло удовољити и жељи варошке капетаније и поље било заштићено, а све то стало далеко мање. И на конференцији грађанске странке то се свидело и тако је Брадваровић и у преставништву изнео, јер се и код самих Срба баш ратара много говорило, како два жандара на пољу више вреде од 6 пољских чувара. Сад нека суди сваки разуман човек, да ли је Брадваровић предлагао да се у Новом Саду уведе државна полиција. Што су Вучетић и још неки прекидали Брадваровића, то они знају најбоље, зашто су то чинили.

На оно што „Браник“ даље вели, како Брадваровић није учествовао ни једном речи у борби против Немеша, јер није смео викнути на онога с којим је његов ујак радикалски вожд онако бестидно ковао заверу и т. д.. нека је примећено ово: Лаж је да Брадваровић у тој борби није учествовао. Та и у конференцијама грађанске странке и свугда Брадваровић је одлучно радио, да се др. Немеш свугде и из свију одбора истисне, као што је и било. Зна то „Браник“ врло добро, а ако незна, нека његови варошки преставници питају све оне несрбе преставнике, којима су честитали на добром држању у питању српског позоришта, па ће се уверити. Познато је и то да Брадваровић нит разговара нит' се поздравља са др. Немешом. Но „Бранику“ је све то требало, да би могао и опет да ускрсне једну своју денунцијацију о завери против српског народносног кандидата. У време оно кад се др. Вучетић био истакао за новосадског посланика, „Браник“ је ту денунцијацију стално протурао, но одмах после избора она му се срамно обила о главу, јер је утврђено било, да др. Немеш није био добио ни један радикални глас. „Браник“ је увео данас улогу некадањег „Турског Народа“ (Јота је тај свој лист звао „Српски Народ“) и искрено признајемо, да га је „Браник“ у том далеко већ превазишао.

Брзојави „Застави.“

Стигли 26. јануара.

Опозиција и Тиса.

Будитпешта. Синоћ одржана мини старска седница, али се не зна, шта је у њој закључено. Говори се, да се расправљало, како да се држе, кад опозиција буде у угарској делегацији напала Питрајхов програм.

Трговачки уговор с Немачком.

Будимпешта Тиса је синоћ отпутовао у Беч, а за њим путују данас Хијеронимі, Талијан и Њири, ради трговачког уговора с Немачком.

Банфијева странка.

Будимпешта. Ивршни одбор банфијеве странке закључио је. да изда проглас на народ.

Руско јапански сукоб.

Петроград. Јапанско посланство опозвано из Петрограда, а тако исто и руско из Јапана.

Петроград. Јапански посланик предао је по налогу своје владе ноту, којом јавља, да је и он и цео персонал посланства јапанског опозван из Русије. Услед тога наредио је цар, да се и руско посланство из Јапана опозове. Руска влада приписује сву одговорност за последице, које могу из прекидања дипломатских свеза да произађу, Јапану. Јапански пасланик путује ноћас у Берлин. Енглеско посланство се примило да заступа јапанске интересе.

Париз Прекидање дипломатских односаја између Русије и Јапана изпенадно је. Руски посланик изјавио је, да је Јапан прекинуо односаје, да неби морао примити руску ноту. Јапан хоће рат по сваку цену.

Петроград. Прекидање односаја између Јапана и Русије изазвало је непријатност. (Ово је телеграм брзојавне коресподенције. Прим. ур. „Заст.“)

Из угарске делегације.

Беч. У војном одбору угарске делегације изјавио је заједнички ратни министар Питрајх, да у питањима војних реформа сложи се с мађарском владом. Апоњи пита, разуму ли се ту и војнички знакови, или само питање о војничким школама? Питрајхов одговор задовољио Апоњија. Околичањи напао војну управу.

БУДИМПЕШТА, 6. фебруара 1904. — Недељни извештај будимпештанске филијале Српске Банке са будимпештанске житне и продуктне берзе.

Време. Време је ове недеље било скоро пролетно. Температура је скакала и крајем недеље се спустила јака топла киша, те ће по свој прилици ускоро наступити пролетно време. Стање усева је свугде добро.

Жито. У иностранству је свугде био пријатнији посао, особито у северној Америци услед шпекулације Хос конзорцијума Армура и компанијона. У Чикагу су знатно поскочиле цене, тако исто су и у Енглеској поскочиле цене. У Француској је особито доцнији рок скочио услед ратних вести. У Немачкој и на свим другим континенталним житним пијацама је осредњи посао. Конзум купује са нешто скупљом ценом, особито Ла плата пшеницу, која је ове године изврсног квалитета. — Код нас је нешто боља тражња, млинови више купују, а и понуда је доста добра, ма да се рачуна на ратне вести. Цена је у главном непромењена према прошлој недељи. Недељни промет изнаша око 120.000 мтц. — Данас је ефективно жито поред продаје од 20.000 мтц. са напромењеном ценом.

Данас се продаје готова роба:
Потиско жито 76—81 кила по 7·75—8·35—.
Банатско жито 76—79 кила по 7·65—8·10.
Бачко жито 76—78 кила по 7·75—8·05.
Сремско жито 75—77 кила по 7·55—7·95.
Све на три месеца унапред.

Раж. Ове недеље је био слаб промет, а тешко се и продавало. Цена је ражи 6·25—5·40 паритет Будимпешта, аb овде 6·50 за готове новце.

Јечам. Добро се тражи за фабрике слада (Malz-Fapriken) по 6·40—6·80. Јечам за фабрике (Rollgerste-Fabriken) такође добро пролази по 5·60—5·90 према каквоћи. За Штајбрух се може за крупнију робу постићи и преко 6 круна.

Зоб. Довози су са вагонима довољни. Тражња није најбоља; цена је за лошију робу 5·35—5·50, а за чисту лепу робу 5·55—5·75 за готове новце.

Стари кукуруз са свим шпорадично долази у промет. Цена му је 5·40—5·50. — Новом кукурузу би била довољна тражња, али нема већих оферата. Данас се продаје за фебруар по 5·15—5·20 паритет Будимпешта; за фебруар по 5·57½—5·60 паритет Беч. — За Штајнбрух по 5·35 за готове новце.

Ситна проја 5·25—5·30 каса; румунска ———

Репица купусара 10·35—10·50. Купусара за август —·———·—.

Термини нотирају данас: Жито за октобар 1904. 7·65, а за април 1904. 7·85. — Раж за октобар 1904. 6·49, а за април 1904 6·54. — Зоб за октобар 1904. 5·51, а за април 1904. 5·49. — Кукуруз за мај 1904. 5·28 — Репица (Kohl) за август 1904. 11·30

Ланено семе 8·80—9·50 — Кудељно семе 9—·10
Црвена детелина 58—60, а луцерна 60—68.
Пасуљ: Цена за средњи 9———, округли 8·75 до —— ситан ——10·—, а шарени 7·75——
Маст 64·½—65
Сланина, 3 ком. у 100 кгр. 60—60·50 к.
Сланина, 4 „ „ 100 „ 58—58·50 „
Све цене се подразумевају по 50 кила робе у крунској вредности.

Оделење за робу будимпештанске филијале Српске Банке деоничарског друштва, IV. Váczi utcza 34. szám.

ПОЗИВ

НА

III. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

СРПСКЕ ЗЕМЉОРАДНИЧКЕ ЗАДРУГЕ

У ВЕЛ. ГАЈУ

(удружења са неограниченом одговорношћу)

која ће се одржати дана 5. (18.) фебруара тек. г. у 9 сати пре поране у стану задруге у Вел. Гају са овијем

дневним редом:

1. Избор перовође и 2 члана за овјеровљење тога записника.
2. Извештај управног одбора о раду задруге у 1903. години.
3. Извештај надзорног одбора о раду задруге у 1903. години.
4. Избор надзорног одбора за 1904. годину.
5. Одлука, до које се своте задруга задужити може.
6. Одлука, до које се своте поједини задругар задужити може.
7. Избор једног заступника и његовог заменика за скупштину „Савеза и централне касе“ за 1904. године.
8. Евентуални предлози.

У Вел. Гају дана 24 јан. (6. фебруара) 1904. г.

105 1—1

Председник
Богољуб Петровић.

РЕМАТИЗАМ И КОСТОБОЉА

лече се са ликером »Година«, од апотекара Рафаеле & Г. Година у Трсту. (Raffaele & G. Godina — Triest). Цена једној флаши 2 круне. Из Трста разашиље се најмање 3 флашице за 7 кр. 20 пот. за готов новац унапред или уз поузеће (Nachnahme).

24 10—

Заборављена тврђа.

Роман у три дијела

од В. Н. Немировића-Данченка.

С руског преводи: **Вељко Лукић-Новица.**

(Наставак) (64)

Мале брдске топове натоварише на коње: сам топ бјеше привезан коњу низ кичму, а низ сапи висише точкови. Други опет коњи носили су испред топова и иза њих сандуке са набојима. На једном мјесту, гдје се пут савијаше, поли изненада војнике хладовина. Они се чисто пренуше и удисаше свјеж ваздух. Од куд донесе тај вјетрић животворни дашак снијежних главица, нико није могао да знаде — али највиша кавкаска коса шиљаше поздрав свој див-јунацима, којима не бјеше ово првина да савлађују све ужасе скопчане са преласком преко врлети њених... Чак и коњи, и они подигавши главе, раширише ноздрве и пожудно удисаху у себе свјежину, гледајући на ону страну, од куд пирну вјетрић... Још једанпут подухну вјетрић, и свима би још лакше и боље. Као одговор на ту невидљиву милошту далеких леденика, који препознаше у путницима синове леденог сјевера у редовима војника сморених, малаксалих, од једанпут грмну пјесма сама по себи, без смисла, али одушевљена и пуна оне ватре, која, како се чињаше пламтијаше у сваком њеном звуку.

Грми слава ко труба,
Борисмо се за Лабом...
И кроз твоје горе, Кавказ,
Протутњеће слава наша!

Још пола сахата — и авангарда стаде. Даљина чисто као да се размаче испред ње. Повукоше се некуд и смањише стијене. Сад већ не заклањаху оне поглед. Из злаћаног руја сунчаног заласка искочише од једанпут једна иза друге главице кавкаских стражарских исполина — тамне, масивне и тешке нешто поближе, а иза њих шумом обрасле и модричасте, а иза ових већ готово као ваздушне, прелијевајући се у угаситом блијеску својих леденика; а онамо још даље, у самој позадини, једва се назријеваху као привраци, као каква фата моргана, планински висови, који се већ уздижу изнад сретних и мирних долина грузијских. Све као да бјеше потонуло у златотканој свјетлости... Војсци иза леђа сједаше сунце на западу у читаво море њежног пламена. Изгледаше, као да спушташе ондје невидљиви првосвештеник на усијану постељу јасно свијетао и непропадљив, огњу недоступачан вијенац божји, и од тог вијенца свјетлост као дуга обуве пола неба, одсијевајући рубинским сјајем на леденицама и снијежним главицама, које изгледаху као каква брда од топаза.

Војска стаде на том мјесту да коначи. Војници разапеше живо шаторе, и они обасјани сунцем на заласку, изгледаху аријергарди, која се још успињаше, као да су ружичасти. У близини бјеше врело. Подземни извори пробише се ту из своје студене таме, те весело и са шумом запјењени бијелом пјеном и прелијевајући се у млазевима као драги камен, славише своје ослобођење. Крај врела метнуше стражу, да не би било нереда међу умореним и од сунца спрженим војницима. Живо и са веселим звеком потекоше струје студене и бистре воде у лимице и котлове, док се још успињаху на планински врхунац остали дијелови војске.

Тијано и величанствено тоњаше вијенац Господњи у огњену пропаст сунчаног заласка. Мало по мало нестајаше сјаја његовог одмах иза њега и небеса се опет заплавише. Планински врхунци као да се праштаху са свјетлошћу, што се по мало губила, те необично јако и јасно одбијаху зраке њене. Чињаше се, као да се чудом неким изненада повише њих, на самој ивици кршева и леденика, указале изненађеном оку такве сјајне груде најдрагоцјенијег камења, о каквом и немаше појма човјештво. Природа је у те пошљедње тренутке свог славопоја украсила жртвенике своје таквим тајанственим благом, и у његовом мистичком блеску изгледаше још величанственији тај планински крај, што је тонуо у сумраку ноћи, која се споро и лагано примицаше. Тек планински врхунци бјеху још расвијетљени. Права прилика мраком обавита човјештва, што се тек највећим људима својим уздиже к небесима, к вјечном извору живота, к Богу, који свијетли у умовима њиховим и творевинама својим никад потамњелим сјајем.

Бенерао гледаше дуго с тог мјеста на југ.

— А јадни Бризгалов напреже сад могуће пошљедњу снагу, да се обрани...

И старац уздахну, представљајући си одовуд далеко-далеко малу тврђицу опкољену са свих страна страшним таласима бијесног газавата.

Мало пониже њега поче се смјештати војска. Опет запламсаше ватре и кувари кухаше воду и кашу у котловима. Кад се плава ноћ својим хладовитим уснама дотаче њежно и милостиво узаврела чела земљина, и кад иза најближих главица искочи мјесечев златан колобар, обасјавајући јасно контуре стијења — копаше у дубоком јарку неколико војника јаму — заједнички гроб за оне, што данас погибоше. Мирно ће спавати жртве сурове дужности на пустом врхунцу кавкаском. Величанствена гора, подигавши их као на длану к небу, држаће их и показивати Свемогућем: — „Ти их видиш, Милостиви... Ево их, чиста срца, пред Тобом... Прими их у насеља праведничка, даруј мир вјечни онима, који не познаше мира на земљи!“ Крста, побијена чело гроба њихова, неће се дотицати ничија рука. Тек ће вјетар каштo прохујати поред њега, и свеопћа нарицаљка — облак — поквасити га својим студеним сузама...

Кад искочи мјесец изнад тог планинског краја, а долови и јарци утонуше у маглу — свршише војници свој посао. Покојници смирише се у топлој, преко дана загријаној земљи, чело гробног хумка уздизаше се крст, и војници што су копали гроб, клекоше, те се чиста срца помолише у себи Господу за своју погинулу браћу. И вјетар не ћарлијаше, и све се стишало, као да и пустиња сама прислушкиваше ту дивну молитву.

У побожном ћутању ноћном чули се тек покличи стража и неуморно крљање врела, које се проби из своје подземне тамнице... Хиљадама звијезда гледаше Господ на стишану и успавану земљу, и шаље јој своју животворну хладовину.

(Наставиће се.)

МАНУФАКТУРНА И ПАМУЧНА РАДЊА

ВЛАДИМИРА ИВКОВА

у СТ. СТАПАРУ

потребује два шегрта, који могу одма у радњу ступити. Услови према погодби. 95 2—2

ОГЛАС.

Част ми је врло штованом грађанству из места и са стране до знања ставити, да сам прошле недеље пред испитном комисијом у Сомбору положио

● зидарски испит. ●

Према том добивеном оспособљењу сам овлаштен све у грађевинарску струку спадајуће послове предузимати.

Као што сам до сад сваки поверени ми посао тачно обавио, трудићу се и од сада у напред да још боље на основу стеченог искуства, сваки посао који ми се поверио буде, тачно и савесно свршио.

Молећи врло поштовано грађанство, да се својим поверењем удостоји бележим се са особитим поштовањем.

У Новом Саду 22. јан. (4. фебр.) 1904

Манојло (Маша) Петљански

испитани зидар.

ЗА БАНКАРСКУ РАДЊУ 80 3—3

КОСТЕ РАДИЋА

у Саски (Szászkabánya - Banat)

има се од 1. марта по рим. ове год. попунити место

КЊИГОВОЂЕ

са годишњом (почетном) платом од **1200 круна.**

У обзир ће се узети само они молиоци, који имају потпуну стручну спрему, и сведоџбом доказати могу, да су у новчаним заводима пословали и потпуно влада немачком и мађарском говору и писању.

Ковац „многи“ Ковац

може свако без нарочитог знања месечно до **1000** круна поштено и без трошка заслуживати. — Пошаљите одма своју адресу под **Ug. 180.** на Annoncen Abtheilung des **„MERKUR“, Mannheim** (Baden) Postfach 351. 1022 19—50

На сваком листу водени знак.

Одликовано златном медаљом у Бечу, 1902.

Прави египатски папирни омотци за цигаретле (Hülsen) јесте

AIDA

а које су свуда припознате за најбоље за здравље посве нешкодљиве

Светски експорт!

923 28—30

Добија се у главним и специјал. трафикама

ЗАШТО СЕ ПАТИТЕ? кад имате сигурног лека за све и ма каквих заразних рана, ма исте од куд потекле, а да се избегне увек тешко и опасно оперирање — употребом једног права апотекара **A. Thierry-а**

CENTIFOLIA-МАШЋУ.

Schutzengel - Apotheke

Trade Mark. Registriert.

des A. THIERRy in **Pregrada.**

Ово средство, које садржи у себи изврсну снагу за извлачење при најтежим и застарелим ранама од којих пати човечанство, досад је показало најлепшег успеха при употреби. Ова маст лечи ране и умањује болове а прави се из црвене руже **„rosa centifolia“**, која садржи у себи чудновато природну и лековитост у свези са другим припознатим лековитим деловима.

Ова се маст употребљује код: рђавих грудних болести породиља, против тврдоће груди у дојиље, против ротлауфа, против немања млека, код свију старих озледа, отворених ногу и костију, код рана од удара, убода, пуцања и пригњечења; при уклањању страних материја, као стакла, трна, сачме, песка итд. код свију знојења, карбункла, израштаја, па и рака; против глиста, при гнојењу ноктију, код рањавих ногу од многог хода, кад се опече ма којом приликом, код промрзлости чланака, кад болесници од многог лежања израњаве, отока врата, зујање ушију, кад се деца разране итд. итд.

Ова маст што старија, то изврсније дејствује!

Препоручује се, да свака породица има залихе овог јединог средства за предохрану — Мање од две тегле не разашиље се. Разашиљање бива једино поузећем или кад се унапред новац пошље. Коштају заједно са поштарином, товарним листом, паковањем 2 тегле 3 К.

Опомињем, да се не купује подражавања без дејства и молим тачно, да се пази, да на свакој тегли буде горња заштитна марка и фирмом: **„Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada“** урезана. Свака тегла мора бити увијена са упутством за употребу, а иста такође мора имати заштитну исту марку.

Једино место за набављање:

Schutzengel-Apotheke des A. Tierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austrija

Где нема стоваришта, нека се управо мени јави и адресира: **An die Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austria.** 1049 10—

СРПСКА ЗАДРУГА ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ У НОВОМЕ САДУ.

ОСНОВАНА 1870. ГОДИНЕ.

ПОЗИВ
на
XXXIV. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ
честичара
СРПСКЕ ЗАДРУГЕ ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ
У НОВОМЕ САДУ

која ће се одржати у недељу 8. (21) фебруара о. г у заводским просторијама, у 9 сахати пре подне са сљедећим дневним редом:

1. Оверовљење присутних чланова.
2. Поднашање закључног рачуна за годину 1903. са извештајем управног и надзорног одбора.
3. Давање опроснице управном и надзорном одбору.
4. Предлог за одлуку о подели чисте добити.
5. Предлог управе о исплати 6. кола и отварању 8. кола честица.
6. Избор једне трећине чланова управе и целог надзорног одбора.
7. Евентуални предлози и
8. Избор одбора за оверовљење скупштинског записника.

П. н. честичари 6. и 7. кола, који на овој скупштини желе учествовати, имају у смислу §. 26. друштвених основних правила своје овласнице за гласање најдоцније до 5. (18.) фебруара о. г. 5 сати по подне код председништва управе извадити.

У Новом Саду, 15. (28.) јануара 1904. год.

УПРАВА.

РАЧУН ИЗРАВНАЊА.

ДУГУЈЕ. ПОТРАЖУЈЕ.

ИМОВИНА.	Круна	п.	Круна	п.	ДУГОВИ.	Круна	п.	Круна	п.
Готовина	152046	40			Заводска главница:				
Менице	1171313	86			редовна главница VI. кола	215280	—		
Хипотекарни зајмови	482598	34			брисана главница VI. кола	584	10		
Обвезнице	270314	—			делимак VI. кола	2482	99		
Предујмови	59146	50			резервни фонд VI. кола	63045	66		
Папири од вредности	680	—			редовна главница VII. кола	165984	—		
Заводске непокретности	9355	72			брисана главница VII. кола	155	58		
Чиновничке кауције	3120	—			делимак VII. кола	4913	—		
Дужници у текућем рачуну	286393	45	2434968	27	резервни фонд VII. кола	6469	—	458914	33
					Засебан резервни фонд			19490	08
					Штедионички улози			1872348	39
					Преносне камате			10263	—
					Полагачи кауција			3120	—
					Веровници у текућем рачуну			28727	62
					Чиста добит			42104	85
			2434968	27				2434968	27

РАЧУН ГУБИТКА И ДОБИТКА.

ДУГУЈЕ. ПОТРАЖУЈЕ.

РАСХОДИ.	Круна	п.	Круна	п.	ПРИХОДИ.	Круна	п.	Круна	п.
Камате на штедионичке улоге	69186	25			Пренос добитка из 1902. год.			364	40
10% доходарина по истим кам.	6918	06			Камате:				
Пореза	10000	—			од есконтованих меница	80106	15		
Плате	14061	60			од личних обвезница	20868	85		
Станарина	900	—			од хипотекарних зајмова	29662	61		
Трошкови	2304	35			од разних предујмова	2920	14		
Штампа	513	53			од затезних камата	1335	60		
Разне биљеговине	56	33	103940	12	у текућем рачуну	8926	21	143819	56
Од постигнуте добити:					Разни доходци			2194	27
На отпис сумњивих потраживања	333	26							
Чиста добит за поделу	42104	85	42438	11					
			146378	23				146378	23

У Новоме Саду, 31 децембра 1903. год.

Петар Попадић с. р.
председник управе.

Душан М. Крстић с. р.
главни књиговођа.

Горњи „Рачун изравнања“ као и „Рачун губитка и добитка“ прегледали, са главним и свима споредним књигама сравнили и пронашли, да се у свему слажу.

2-3 70

У Новоме Саду, 15. (28.) јануара 1904. г.

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Мишо Јефтић с р. *А. Адамовић с. р.* *Н. Радовановић с. р.*
председник.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.